

شطرنج دینامیک

بازی‌ها و آموزش‌ها

عزیزاله صالحی مقدم

ACHEMAZ

شگاه شطرنج

بنام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

شطرنج دینامیک

بازی‌ها و آموزش‌ها

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

نویسنده: عزیزاله صالحی مقدم

ویراستار: آیدا صالحی مقدم

WWW.ACHMAZSTORE.IR

انتشارات فرزین

۱۳۸۹

سرشناسه	: صالحی مقدم، عزیزاله، ۱۳۱۴-
عنوان و نام پدید آور	: شطرنج دینامیک: بازی‌ها و آموزش‌ها / نویسنده عزیزاله صالحی مقدم، ویراستار آیدا صالحی مقدم.
مشخصات نشر	: تهران: فرزین، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۱۳-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: صالحی مقدم، عزیزاله، ۱۳۱۴-
موضوع	: شطرنج -- بازی‌ها
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۹ آ ۳ / ص ۱۴۳۹ GV
رده بندی دیویی	: ۷۹۴/۱۵۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۱۹۷۳۰۴۶

فرزین
انتشارات فرزین

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

شطرنج دینامیک

نویسنده: عزیزاله صالحی مقدم
 ویراستار: آیدا صالحی مقدم
 طراح جلد: مهسا مرتضایی نژاد
 ناظر فنی: بهنام یوسفی
 چاپ: میران
 صحافی: میران
 شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۹
 بها: ۲۵۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۱۳-۷

ISBN: 978-600-5017-13-7

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴
 تلفن کتابفروشی: ۰۶ ۲۴ ۴۶ ۶۶
 دفتر مرکزی: ۰۹۰ ۴۱ ۴۸ ۶۶

فهرست

صفحه	عنوان
۱۱	۱- بازگشت به اصول
۱۵	۲- استراتژی چیست؟
۲۳	۳- حمله و دفاع
۳۷	۴- شطرنج دینامیک
۴۱	۵- ابتکار عمل
۵۱	۶- تنظیم زمان
۵۵	۷- بازیهای سرنوشت‌ساز
۶۹	۸- دفاع استراتژیک
۷۷	۹- قربانی پوزیسیونی
۸۵	۱۰- دفاع پیروزمندانه
۸۹	۱۱- شطرنج مکاتبه‌ای
۹۱	۱۲- طرح چندمرحله‌ای در آخر بازی
۹۵	۱۳- آخر بازیهای آموزنده
۱۰۱	۱۴- غرب وحشی
۱۰۹	تمرینها
۱۱۵	پاسخ تمرینها

پیشگفتار

پنجاه سال پیش زمانی که بیش از پانزده سال نداشتم با شطرنج آشنا شدم. در آغاز هرگز تصور نمی‌کردم که شطرنج بتواند جزء جدائی‌ناپذیر زندگی من شود. شاید رمز و راز ناگشودنی و زیبایهای توصیف‌ناپذیر شطرنج بود که برای بقیه عمر مرا مسحور خود کرد.

فروشگاه تخصصی شطرنج
یادم می‌آید هنگامی که به طور تصادفی به بررسی «ساودنا» برخوردم مبهوت شدم. باورم نمی‌شد که بتوان فقط با ۴ مهره یک چنین شاهکاری خلق کرد!

از همان روزگار روزی نداشتم که با شطرنج نگذرد. آشنایی با شطرنج زندگی مرا بکلی دگرگون کرد و دنیایی را پیش رویم گشود که با مسیر قبلی زندگی متفاوت بود. من که در شانزده سالگی مجبور بودم برای تأمین مخارج زندگی تحصیل را نیمه‌کاره رها کنم و به کار بپردازم، هر روز پس از ۸ ساعت کار طاقت فرسا در کارخانه حروف‌ریزی، خستگی خود را با شطرنج برطرف می‌کردم. در این زمان بود که به باشگاه مهرگان - باشگاه اساتید و دانش‌آموختگان - جلب شدم. در این باشگاه امکان برای تمرین شطرنج فراهم بود و گاه و بیگاه مسابقه داخلی نیز برگزار می‌شد. برای من که عاشق شطرنج بودم چه چیزی بهتر از این! حریفان من دیگر همکلاسیها یا بچه‌های

محل نبودند بلکه فارغ التحصیلان دانشگاه یا بعضاً ناظم یا مدیر مدرسه یا حتی استادان دانشگاه بودند. پس از یک دوره طولانی از باختها گاهی هم پیروز می شدم. موفقیت‌های گاه و بیگاه باعث شد که اعتماد به نفس پیدا کنم و با خودم بگویم مگر چه چیز از بقیه کمتر دارم!؟

این کاملاً درست است که قبل از هر حرکتی فکری نهفته است. همین فکر باعث شد که در کنار کار روزانه برای گرفتن دیپلم تلاش کنم. به علت اینکه نمی توانستم بعد از کار روزانه در کلاسهای شبانه حاضر شوم تصمیم گرفتم به رشته ادبی که می شد کتابهای آن را پیش خود مطالعه کرد رو بیاورم.

خوشبختانه در سه سالی که در امتحانات متفرقه و در اولین سالی که در کنکور دانشگاه تهران شرکت کردم قبول شدم. اینک دانشجویی بودم که می توانست با نوشتن مقالات درباره شطرنج و گرفتن وام تحصیلی مخارج زندگی خود را تأمین کند و معین به کار در کارخانه نباشد.

از این زمان به بعد سفر من به دنیای جادویی شطرنج حقیقتاً آغاز شد. طی مسابقات R.C.D به همراه تیم ملی ایران در گراند هتل تارابیا استامبول اسکان داده شدم. در المپیاد زیگن به عنوان خبرنگار کیهان ورزشی بازی تاریخی فیشر - اسپاسکی را گزارش کردم و...

اما تأثیری که شطرنج در روح من گذاشت فراتر از کسب این موفقیت‌های بود. شطرنج به من آموخت که با پرداختن به شطرنج می توان با همه مردم جهان دوست شد. در قهرمانی شهر مین پس از بازی با دکتر هرتسوگ (تمرین ۲۲) که در آن پیروز شدم حریف متشخص و باوقار من که حدود ۷۰ سال سن داشت از من برای نوشیدن یک فنجان قهوه دعوت کرد. من با کمال میل پذیرفتم. ضمن گفتگو با او با تعجب متوجه شدم که او از باختن به من ذره‌ای ناراحت نبود و حتی از من برای ارائه یک جالب تشکر کرد!

اما جالبتر اینکه زمانی که در مقابل استاد بین‌المللی گروزل (بازی ۲۸) تنها پیروزی

ارزشمند تیم خودمان را روی میز یک کسب کردم دیدم که همه بازیکنان تیم ما و تیم مقابل که همگی آلمانی بودند به من صمیمانه تبریک گفتند. در این لحظه بود که به حقیقت شعار فدراسیون جهانی شطرنج FIDE پی بردم Gens una Sumus "ما همه از یک خانواده‌ایم"

در دنیای شطرنج هیچ تفاوتی بین ملتها، مذاهب و نژادها وجود ندارد و همه آنها می‌توانند در کنار یکدیگر در صلح و صفا زندگی کنند و از تعامل با یکدیگر چیز بیاموزند و لذت ببرند. من فکر می‌کنم که اگر این طرز فکر را می‌شد به دیگر زمینه‌های روابط بین ملتها تعمیم داد دیگر هیچ نشانه‌ای از دشمنی و نفاق بین مردم جهانی باقی نمی‌ماند.

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

اهم فعالیت‌های ورزشی آقای صالحی مقدم

به عنوان بازیکن

- همراهی با تیم ملی ایران در مسابقه بین کشورهای عضو پیمان منطقه‌ای R.C.D ۱۹۶۹
- استانبول - ترکیه و پیروزی بر جاوید عثمان نایب قهرمان کشور ترکیه
- قهرمان شطرنج تهران ۱۳۴۷
- بازی روی میز یک در فینال ششمین المپیاد شطرنج مکاتبه‌ای ۱۳۴۸-۴۹
- بازیکن تیم مهمان تیم صاحب نام پورتس آلمان و اعزام به سه کشور دیگر اروپایی
- قهرمان شطرنج کلن ۱۹۷۵ و بُن (پایتخت آلمان فدرال) ۱۹۷۶
- تأسیس باشگاه مرکزی کلن ۱۳۷۵
- قهرمان نخستین دوره باشگاه مرکزی کلن که با حضور ۳ استاد بین‌المللی انجام می‌شد.
- قهرمان نخستین دوره مسابقات فرهنگسرای بهمن ۱۳۷۱
- قهرمان پیشکسوتان کشور در سالهای ۱۳۷۷، ۱۳۸۲ و ۱۳۸۵ که در همین سال به عنوان نماینده ایران به مسابقات پیشکسوتان جهان، آرویر - ایتالیا اعزام شد.

به عنوان مربی شطرنج و نویسنده

- نگارش سلسله مقالات "پیکار اندیشه‌ها" در هفته نامه کیهان ورزشی ۱۳۴۵-۴۶
- اعزام به المپیاد زیگن ۱۳۴۹ به عنوان خبرنگار کیهان ورزشی
- تأسیس مکتب شطرنج تهران (اولین کانون شطرنج خصوصی تهران) ۱۳۶۸
- انتشار ماهنامه تخصصی شطرنج "قرزین" ۱۳۷۰-۷۱
- کسب گواهی نامه مربیگری درجه یک ۱۳۷۹

- ترجمه و تألیف: تاکتیک در شطرنج ۱۳۵۶، شطرنج مقدماتی، شطرنج پیشرفته،
شطرنج قهرمانی، ترکیبهای شطرنج ۱۳۷۰، شطرنج برای بچهها ۱۳۸۰ و روانشناسی در
شطرنج ۱۳۸۷.

مهندس خشایار مصطفوی کاشانی

WWW.ACHMAZSTORE.IR

021 8426 2445 3002 45

4045 5045 5045

021 8426 2445 3002 45

021 8426 2445 3002 45

۱- بازگشت به اصول

در این فصل و فصل بعدی بازیها با تفسیر بیشتر درج می‌گردند تا بازیکنان کم‌تجربه و باگسانی که به بازی فصل آشنایی با تئوری شطرنج را دارند با اصطلاحات اساسی تئوری شطرنج آشنا شوند. فروشگاه تخصصی شطرنج

سیاه قصد دارد پیاده را حفظ کند.

بازی ۱

♙d6 با گسترش سریع بهتر بود.

صالحی مقدم - م. مصلحی

7. ♙e2!

تهران ۱۳۴۶

این حرکت وزیر که از قبل حمایت

دفاع فرانسه - واریانت تاراش

می‌کند و حمله بعدی به وزیر سیاه را

1. d4 e6 2. e4 d5 3. ♘d2 c5

تدارک می‌بیند از 7. O-O که صرفاً

4. e.d5 ♙.d5 5. ♘f3

حرکت گسترشی است بهتر است.

سفید برای سرعت بخشیدن به

7. ... ♘c6 8. ♘b3 ♙b6 9.

گسترش یک پیاده قربانی (گامبی) می‌دهد.

O-O ♗c5 10. a4 a5

مرحله شروع بازی برای سفید به پایان

5. ... e.d4 6. ♗c4 ♙c5?

رسیده است. سفید اکنون می تواند در فکر تدارک برای حمله باشد.

11. ♖e5 ♗ge7

سفید در ۴ حرکت مات می کند.

23. ♖e6+ ♔f7 24. ♗d6+

♔f8 25. ♖h6+ ♔g8 △

26. ♖xg6#

12. ♗xg7! ♔xg7 13. ♖h5+

g6 14. ♔xc5 ♔xc5 15. ♗xc5

در دهه ۱۹۲۰ بود که برای مقابله با جزم‌گراییهای اشتای‌نیتز / تاراش سبکی با به عرصه وجود نهاد که بعدها از آن با نام هایپر مدرن یاد کردند.

بنیانگذاران اصلی این سبک نیمزوویچ و رتی بودند. نظریه‌ی اصلی این سبک، این بود که بازیکن مجبور نیست حتماً مرکز را با پیاده اشغال کند - می توان با زیر فشار قرار دادن مرکز پیاده‌ای حریف یا حداقل کنترل آن به وضعیت متعادل رسید.

فکر می‌کنم در ایران نخستین بار در این بازی بود که از این سبک در یک بازی

سفید با زدن ترکیب ضمن پس گرفتن پیاده به مجموعه‌ای از برتریها دست یافت: از قلعه افتادن شاه سیاه، از هم گسستگی پیاده‌های سیاه؛ برتری گسترشی، برتری فضا، هماهنگی مهره‌ها و برتری دو فیل برای سفید.

15... b6 16. ♗e4 ♖a6

17. ♗d6+ ♔g7 18. ♗b5 e5

19. ♖e1 ♔f6 20. f4 ♖ac8

21. g4 exf4 22. ♖xf4 ♗b4

12... ♖e6 13. ♜c1 ♞b6

بازی ۲

صالحی مقدم - م. نظریان

جام دوستی (انجمن ایران و شوروی)

تهران ۱۳۴۷

شروع رتی

1. ♞f3 d5 2. c4 c6 3. b3
♙g4 4. e3 e5(?)

با این حرکت، سیاه مرکز پیاده‌های ایده‌آل ایجاد می‌کند. سفید باید در اولین فرصت به این مرکز حمله کند وگرنه سیاه در شروع بازی برتری می‌گیرد.

5. ♙e2 ♙d6 6. ♙b2 ♞d7

7. ♞c3 ♞gf6 8. cxd5 cxd5

9. ♞b5 ♙b8 10. ♙a3

سفید نتوانست سیاه را مجبور به راندن پیاده‌های مرکزی و تضعیف آنها کند اما با آخرین حرکت خود مانع به قلعه رفتن سیاه شد.

10... ♖b6 11. ♖c2 ♖c6

12. ♖b2 ♜c1 با تهدید

14. ♜c7!

در شطرنج کمتر اتفاق می‌افتد که رخ به این سرعت به عرض ۷ «ارض موعود» نفوذ کند.

14. ... ♞fd7 15. ♞g5 ♙g6

16. ♞d6+ ♙d8 17. ♞gxf7

+! ♙xc7 18. ♙c1+ ♞c4

19. ♞xh8 ♙h5 20. ♙xc4

d4? 21. ♙f7+ 1-0

این بازی را با بازی رتی - گروبر، وین

۱۹۲۳ مقایسه کنید.

آثار چاپ شده این مؤلف

۱. تاکتیک در شطرنج (چاپ ششم)
۲. شطرنج برای نوآموزان
۳. ترکیب‌های شطرنج
۴. شطرنج پیشرفته
۵. شطرنج قهرمانی
۶. شطرنج برای ببرها!
۷. روان‌شناسی در شطرنج
۸. چگونه در چهارده سالگی استاد بزرگ شطرنج شدم
۹. اسرار استادان شطرنج روس

کتاب‌های زیر چاپ

سبک‌های شطرنج (از آغاز تا امروز)، استراتژی شطرنج
(از رومانتیک تا اولترادینامیک)، بیایید شطرنج بازی کنیم،
شروع بازی شطرنج برای نوآموزان

فرزین

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

کتابفروشی: ۰۶۶۴۶۲۴۰۶ دفتر مرکزی: ۰۹۰۴۸۴۱۹۰

